

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Ingratitvdo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

⁸ Sumere, sicut fecit sanctus Sebastia-
nus, dummodò in tali habitu non sit
aliquid principaliter institutum, ad
discernendum professores alicuius in-
fidelitatis: tunc non liceret, suprà, Apo-
stata. §. 4. Fides, §. vlt. quia tunc menti-
retur contra suam professionem. An li-
ceat disputare cum infidelibus, suprà,
Disputare. §. 1. An ille qui nunquam
audiuit de fide, possit excusari, suprà,
Fides §. 2. nam si in naturalibus existe-
re necessitate Deus non deficit: multò
minds in his, quæ ad hominis salutem
pertinent.

INFIRMITAS.

¹ INFIRMITAS animæ dicitur,
quando impeditur anima à pro-
pria operatione propter inordinatio-
nem partium ipsius, vt quando irasci-
bilis, & concupiscibilis affectus passio-
nibus, non subduntur rationi. Tho.
prima secundæ. quæst. 77. a. 3. & tunc
peccatur.

² PECCATVM ex tali infirmitate
tunc mortale dicitur, quando est cum
deliberato cõsensu rationis circa mor-
talia, vel procedit ad actum peccati
mortalis, vt homicidij, vel huiusmo-
di: secus in subitis motibus, quibus ra-
tio non potest occurrere. Tho. vbi su-
prà. ibi enim non est rationis delibera-
tio, cuius est ordinare.

³ INFIRMITAS animæ quædo to-
taliter inuoluntaria est, excusat à mor-
tali penitus: quia non potest esse pec-
catum, quod omnino est inuolunta-
rium: vt si quis bibendo, & vini po-
tentiam non cognoscendo inebrietur,
& postmodum percuriat aliquem, ex-
cusatur à mortali: quia talis passio
fuit inuoluntaria. Si autem infirmi-
tas hæc sit voluntaria directè, vel in-
directè, non excusat. Dicitur volun-
taria directè, quando voluntas fertur
in illud, vt quando quis intendit ineb-
riari. Indirectè, quando voluntas
fertur in causam: vt cum quis non
vult inebriari, vult tamen vinum im-
moderatè bibere, timens tamen, &
non curans de ebrietate. Ideò qui ex
aliqua passione aliquem interficit,
vel fornicatur quod tamen non in-

tendebat à principio: tamen quia po-
tuit prohibere talem passionem, & de-
buit, & non fecit, inditecè voluit id.
quod secutum, videlicet homicidium
vel fornicationem. Thom. prima se-
cundæ, suprà, de ma. qu. 3. art. 10. ad
quartum.

⁴ PASSIO præcedens iudicium ra-
tionis: secundum Th. qu. de ma. q. 3. a.
11. aliquoties peccatum alleuiat, se-
quens autem aggravat: sicut in benefa-
ciendo passio præcedens minuit meri-
tum, sequens autem auget. Signū est
enim quod motus voluntatis est for-
tior: ideò magis in benefaciendo me-
retur, & in malè agendo peccat: vnde
passio non est meriti, vel peccati maio-
ris causa, sed motus voluntatis, cuius
passio signum dicitur.

⁵ AN famulus infirmus debeat habe-
re salarium, vide suprà, Familia. §. 2.
Infirmi à ieiunio, & multis alijs obli-
gationibus de consilio medici timo-
rati excusantur.

INGRATITUDO.

¹ INGRATITUDO secundum Th.
secunda secundæ. q. 107. & Archid.
Flor. secunda parte. titu. 3. ca. 9. est vi-
tium, quod committitur, quando be-
neficiatus non retribuit suo benefa-
ctori id, quod debet: habetque tres
gradus. Primus, quando non retri-
buit, sed malum pro bono accepto
dat. Secundus, quando dissimulat,
vel beneficium vituperat. Tertius,
quando non recognoscit beneficium,
sed maleficium reputat: & opponi-
tur virtuti gratitudinis, quæ ad iusti-
tiam pertinet: ideò semper est pecca-
tum, cum virtuti opponatur. Mate-
rialiter autem sumpta, peccatum ge-
nerale est, quia in omni peccato inue-
nitur, cum omne peccatum sit con-
tra Deum benefactorem nostrum.
Formaliter verò est speciale peccatū,
& etiam mortale in omittendo, quæ
necessario sunt faciendā, non retri-
buendo, quæ necessario sunt retri-
buenda, non regratando, & non re-
cognoscendo in casu, in quo hæc sunt
necessario faciendā. Mortale est etiam
si fiat

si fiat aliqua, quæ necessario erant
omittenda, vel si ex animo interiori
contineatur beneficium: hoc enim di
rectè contariatur charitati debite be
nefactori. Posset tamen hoc esse venia
le ratione actus imperfecti, quia tunc
contemptus non esset perfectè contem
ptus. Alias ingratitude veniale pecca
tum est, plus & minus: secundum ma
iora, & minora beneficia recepta.

1 CIRCUMSTANTIA ingratitude
nis, non est necessario explicanda in cõ
fessione, nisi quado aggravat infinite,
licet non mutet speciem: secundum
Caiet. ibi in summa, vt quando offen
sa in benefactorem est notabilis.

2 PROPTER ingritudinem pecca
ta dimissa redire dicantur ad huc sen
sum: quia peccatum sequens, maius est
cæteris partibus, quam si aliquod nun
quam fuisset remissum. Ideo bonum
est confiteri circumstantiam ingrati
tudinis, vt peccati grauitas appareat: vt
dicit Gul. de pecc. d. 2. ca. illa peccata.
sed non de necessitate: secundum Tho.
4. sentent. d. 2. Beneficiens à beneficio
cessare debet, quado ex beneficio quis
peior efficitur: secundum Thom. secun
da secundæ, supra, & c. omnis. 5. q. 5.
sic enim beneficium mali occasio fe
ret. Quando propter ingritudinẽ re
uocatur donatio. supra, donatio. 5. 14.

IN HUMANITAS.

1 IN HUMANITAS peccatũ est du
rioris cordis, quod misericordie
virtutem tollit, nec alteri compatitur,
& habet duas pessimas radices: videli
cèt superbiam: quia tanti homo se ex
stimat, vt credat se à malo ledi nõ pos
se. Quandoq; autem auaritiã, cum
propter auaritiã tenuit quis subue
nire in miseria positus. Thom. secunda
secundæ q. 11. 3. ar. 8. Est autem pecca
tum mortale, quando in articulo ne
cessitatis quis potest alteri succurrere,
& non vult: vt dictum est supra, Eleē
mosina. 5. 2. & 3. Vnde inhumanus
curandus est à superbia, auaritia, &
omissione, quæ eum opprimunt.

INIURIA.

1 INIURIA proprie, & secundum
vñm loquendi, est id, quod fit con

tra alicuius honorem. ff. eod. l. 3. Et fit
primò re, vt cum manus violenta in
fertur. 17. q. 4. ca. si quis suadente. Se
cundò fit verbis conuiciando, vel con
tumeliam dicendo. cap. olim, de iniur.
Tertiò, iuris, cum librum, chartam,
vel historiam, ad alicuius infamiam
pertinẽtem quis scribit, componit, vel
in malo dolo fieri facit: vt cum permissit
scripturam cadere in terram: vt inue
niatur. ff. de verbor. signifi. l. latè, vel
appendit in muro, aut huiusmodi: si
ue hoc faciat proprio, nomine, siue
alieno. vel si p̄ dicta fecerit per aliud
quàm per scripturam, vt per picturã,
vel aliud signum vergens in dedecus
proximi. 5. quæstion. 1. capitul. qui
dam. ff. de iniur. l. item apud Labeo
nem. 5. ait prætor. ne quid infamandi
causa fiat.

2 INIURIA animo iniuriandi for
maliter, & lædendi proximi notabili
ter in fama, sine dudio mortaliter pec
cat: agit enim contra charitatem: secus
pro te parua. Si autem non habet ani
mum iniuriandi. tamen vel facto, vel
verbo, vel aliter facit aliquid non ad
uertens quod deperit aduertere, vt si
iocose posuit schedulam: in qua con
tinebantur infamaciones: licet nõ hoc
intenderet, tamẽ peccauit mortaliter:
quia debuit cõsiderare quid ageret, &
quod hoc ex se malum erat: sicut de
eo, qui occidit inaduertẽter, quod de
bebat aduertere. Si autem dixit, vel fe
cit aliquid, quod de se nõ importabat
nisi paruam infamiam, vel nullam: ha
bens tamen animum satis iniuriandi
mortaliter peccauit: sicut qui paru
ratur animo furandi multum, si pos
set. Plus enim pensatur anionus apud
Deum, quàm actus: quia voluntas pro
facto habetur apud ipsum, de pecc. d.
1. ca. omnis. & can. noli. Si autem facit
aliquid nõ aptum de se generare ma
gnam infamiam, & sine animo malo,
vt puta, ex ioco, tamẽ sequitur magna
infamia, non propter hoc mortaliter
peccat: quia animus malus non fuit,
& factum non per se erat malum gra
ue, ex quo verisimiliter sequi potest
grauis infamia.